

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gl. —
pol leta 1 „ 60
cotrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznanila,
tkral natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklame
pošiljajo se
upravnisti v
Maribor.

Odrpte rekla-
macije so
poštne prošče.

POPOTNIK.

Glasiló

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
posiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reisorstrasse 8.

Pismom,
na katere so želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefraukovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
oceni poslane knjige
se ne vračajo.

Zoriti je treba.

III. *)

Vsak pouk mora biti psihologičen, to je osnovna zahteva sedajnih pedagogov, iz katere izvirajo vse druge. Razvoj človeškega duha na vse strani razmotati vendar ni lahka naloga, zato so prejšnji pedagogi, kakor se mi zdi, zahtevali, da nam je naj natora vzgled za pouk. Semč pride v pripravljeno zemljo, v njej leži nekoliko časa, preden se cimi, pognane kalč piso na jeden mah velike, polagoma jemljejo hrano iz semena samega in potem po koreninah, ki so se tudi še le s časom razvile, iz zemlje itd., cvet in sad, cil takega razvoja, sta še le primeroma po dolgem času mogoča, če so se v resnici zvrševali vsi pogoji v redu po natori zahtevanem. Tako se razvija tudi duh; sprejemlje in si prilasča vnaue vtise korak za korakom, pridobiva razne pojme, jih urejuje, jih veže itd. potrebovaje časa za vsako vršitev.

V spisu II. št. 1. smo si ogledali, kako si človeški duh prilasti pojem števila, kako se seznanj s tem pojmom na vse strani, da ga zamore razumno uporabljati pri obče- vanji z drugim človekom. Za tako občevanje pa ne zadostuje število samo, dana števila se spreminjajo, postajajo večja ali manjša, in vse tako spreminjanje vrši se po zakonih, kateri so med seboj v najožji zvezi, v tako tesni zvezi, kakor so zemlja, seme, kal, kore- nina . . ., cvet in sad. V kakšnem redu moramo učenca seznanjati z računskimi zakoni, da dosežemo gotovo nameravani cvet in sad?

Recimo, da naš učence zna vže šteti, razumno naprej in nazaj šteti, da so mu sploh vse one šteвне vaje, katere smo v prejšnjem spisu navajali, prešle v kri in meso; ne pozabimo zraven tega, da je učence v družbi, s katero je občeval od prvih let sem, mnogokrat imel opraviti s številom jabolk, sliv, itd., da so se ta števila po njegovi volji večala ali manjšala, ter da je v njem vže razvit nek duševen krog za računanje, kateri je zmerom pripravljen za natančnejši razvoj, in vprašajmo se, za kakšne kali je zdaj naše polje pripravljeno? — Za seštevanje in odštevanje. Otrok ve gladko odgovoriti na vprašanje: „Do katerega števila prideš, ako šteješ od 5 za 3 naprej (nazaj)?“ — To nalogo Ti pa hočem še drugače zastaviti: „Ti imaš 5 jabolk in mati ti dadó še 3 jabolka, koliko jih imaš potem?“ S tako nalogo dregneš v nabrane misli kakor v osje gnjezdo, vse se giblje, in odgovor „8 jabolk“ ni naletel na nobedne zapreke. — „Kako si torej

*) Dalje od št. 18. leta 1891 in od št. 1. leta 1892. V zadnjem članku vrinile so se neprijetne tiskovne pomote. Na str. 5. vrst. 13 od zg. beri „po“ množnosti otroka in „po“ bistvu itd.; vrsta 9 od zd. namesto „kakor“ beri „kar“; zadnja vrsta nam. „20“ beri „18“; str. 6. vrst. 20 od zg. namesto „posta- nej“ beri „postane“.

zračunal, koliko je 5 j. in 3 j.? Od 5 j. si za 3 j. naprej štel. Izračunaj takisto, koliko je 3+2, 8+1, 4+3 itd. Prištevanje števil 1, 2, 3 ne potrebuje nobednih pripomočkov, za večja števila se je treba posluževati prstov ali krogelj. Zato so one vaje kot prve na mestu, pri katerih se prišteva danemu številu število 1, ali 2, ali 3. Nekoliko vaj o prištevanji števil zadostuje, da ima otroški duh pripravljeno široko polje, na katerem se more popolnoma samostojno razvijati. Otrok zamore vse naloge, katere označimo z besedami „jeden in jeden“ (seštevanje 2 osnovnih števil) in tudi druge, kakor n. pr. 15+3, 24+5 itd. (se ve da v onem številnem krogu, s katerim smo ga vže seznanili) popolnoma samostojno reševati. Kar sem izrekel o seštevanji, taisto velja tudi v odštevanji. Nemški pedagogi poučujejo radi oboje, seštevanje in odštevanje, ob jednem. Človeški duh si vendar najlaglje prilagaja „pojmem za pojmom“ (dveh slik ob jednem ne moremo gledati in ogledati), torej naj se seznanj učence najprej s seštevanjem, potem ga vadimo v odštevanji, in ko sta oba pojma zrela, podajajmo otroku obojnovrstne naloge skupaj.

V učnih knjigah sicer beremo, da število številu prištevamo, ako v številni vrsti za toliko jednot' od prvega števila najprej stopamo, kolikor jih ima drugo, kar bi bolj po domače tako-le izrazili: „Število prištevamo k številu, ako od tega za toliko jednot naprej štejemo, kolikor jih ono ima“. Pa izračunaj si na ta način, n. pr.: 4276+3582. Treba je vsoto takih števil po drugi krajši poti iskati, kar je, kakor nam je znano, na podlagi dekadičnega sestava mogoče. S takim okrajšanjem si pa pridobimo razne stopnje, izmed katerih se pozneje naslanjajo na prejšnje. Za seštevanje je prva stopnja vaja „jeden in jeden“, katero si mora učenec tako v spomin vtisniti kakor očenaš. Pri ustmenem računanji sledi vaja za vajo, kakor nam kažejo primeri: 43+6 (43+7, 43+9), 40+30, (40+60), 40+32, 43+30, 43+32 za številni prostor do 100. Vsaka teh vaj se naslanja na prejšnjo, kakor je iz sledečega razvidno:

43+6 izračunamo, ako od 43 za 6 naprej štejemo, ali pa tudi „3+6 = 9, 43+6 = 49“.

$$40+30 =, 4 \text{ des.} + 3 \text{ des.} = 7 \text{ des.}, 40+30 = 70.$$

$$40+32 =, 40+30 \text{ je } 70 \text{ in } 2 \text{ je } 72, 40+32 = 72.$$

$$43+32 =, 43 \text{ in } 30 \text{ je } 73 \text{ in } 2 \text{ je } 75, 43+32 = 75.$$

Kako se pa hočem naslanjati na šibko vejico, kedar grem na strmo goro? Ona naj še raste, da postane močna palica, potem si jo hočem odrezati za svojo rabo. Vsaka izmed navedenih vaj je od začetka šibka, časa jej moramo pustiti, da dobi močne korenine, ona mora postati učenčevemu duhu igrača, potem je spodobna, da naslanjamo na njo novo vajo. Torej ne vseh teh vaj ob jednem, premišljeno jedno za drugo! Drugega gradiva, katero nam služi kot pripravljalno orodje za nove vaje, nam ne manjka. Kdor pa zna v številnem prostoru do 100 razumno na pamet seštevati in kdor dobro pozna števila do 1000, temu ne dela seštevanje na pamet v prostoru do 1000 nobedne preglavice več, njegove dotične misli so zrele.

Pismeno seštevanje, seštevanje po znanem pravilu, ima tudi svoj čas. Pripravljeno mora biti številno poslopje, desetinske jednote morajo biti učencu dobro znane, pa ne samo po besedi; — kako se s temi temeljito seznanj, sem vže v spisu II. namignil. — Ako potem učencu podajamo vaje, kakor n. pr.:

$$\begin{array}{r} 4 \text{ m } 2 \text{ dm} \quad 5 \text{ l } 6 \text{ dl } 7 \text{ cl} \\ + 3 \text{ " } 6 \text{ " } \quad + 2 \text{ " } 1 \text{ " } 3 \text{ " } \quad \text{itd.} \\ \hline 5 \text{ des. } 3 \text{ jed.} \quad 4 \text{ st. } 5 \text{ des. } 9 \text{ jed.} \\ + 2 \text{ " } 6 \text{ " } \quad + 3 \text{ " } 2 \text{ " } 1 \text{ " } \quad \text{itd.} \end{array}$$

pade pravilo za seštevanje kot zrel sad tako rekoč samo z drevesa. N. pr.:

384 3 st. 8 des. 4 jed.
 256 = 2 „ 5 „ 6 „ itd.

Zarad krajšega sem v teh primerih vzel samo dve števili.

Misli, katere sem o seštevanji razvil, veljajo tudi za odštevanje, množenje in deljenje. O množenju in deljenju vendar hočem v prihodnjem spisu še natančneje govoriti.

Torej „drugo za drugim, vsako ob pravem času, ko je dozorelo“, potem si bomo odgojevali samostojne učence — računarje.

L. Lavtar.

Peta štajerska učiteljska konferencija.

Te dni zbralo se je v dvorani dež. hranilnice (Stefaniensaal) v Gradci 80 od učiteljstva posameznih šolskih okrajev cele dežele izbranih odposlancev k skupnemu in složnemu zborovanju. Odposlancem se je pridružilo 18 c. kr. okr. šolskih nadzornikov in 2 ravnatelja meščanskih šol, ki pa nimajo aktivne in pasivne volilne pravice; nekaj okr. šolskih nadzornikov se konferencije ni vdeležilo.

Ponedeljek 19. t. m. ob osmih zjutraj otvori gospod predsednik, dež. šolski nadzornik doktor Konrad Jarz predzborovanje.

On najprej zbrane prisrčno pozdravlja (kakor povdarja, tudi v inenu Nj. eks. gosp. namestnika), se spoštljivo spominja onih za šolstvo zaslužnih mož, katere je od zadnje dež. konferencije pobrala nemila smrt, namreč državnikov viteza Hasner-ja in Rehbauerj-a ter ravnateljev Hirsch-a v Gradci in Jamšek-a v Reichenburgu (zborovalci se v znak sožalja vzdignejo raz sedežev) in posveti častne besede hvaležnosti za odlično delovanje v prid šole tudi bivšemu dež. šolskemu nadzorniku, svojemu predniku dvornemu svetovalcu J. A. Rožek-u in bivšemu ravnatelju mariborskega učiteljskega, šolskemu svetovalcu J. Kaas-u, ki sta v tem času stopila v pokoj.

Potem si izbere zbor per acclamationem graška odposlanca: Ivana Schmutz-a, ki je pri tem zborovanju to službo vže začasno opravljal ter Ivana Mühlfeit-a zapisnikarjema za glavna zborovanja in (po listkih) konferenčni odbor, obstoječ in 12 udov, ki se izberejo po 4 iz vsakega dela dežele. Izmed Spodnještajercev bili so izvoljeni

Anton Brezovnik, Jožef Freuensfeld, Miha Nerat, in Fr. Praprotnik.

Poročevalcem za glavna zborovanja so se postavili, in sicer za vprašanje: „Kako naj učitelj vzbuja in pospešuje zanimanje prostega ljudstva za šolo?“ Klement Pröll — Gleisdorf; za vprašanje: „Kako je obravnavati realije, da podpirajo in pospešujejo tudi jezikovni pouk?“ Franc Frisch — Maribor; za vprašanje: „Slovnikiški pouk in naše slovnice“. Franc Wachschütz — Knittelfeld (gledé na nemške) in Franc Praprotnik — Mozirje (gledé na slovenske knjige); in za vprašanje: „O vpeljavi pokončne pisave v šole“. Ant. Artner — Mürrzuslag.

Konečno predsednik vse navzoče povabi, naj obišejo popoldan v šoli pri sv. Andreji stalno razstavo učil, ki bode tá dan od 2. do 5. ure odprta, in zaključí ob 1/2 12. uri predzborovanje naznanjajoč, da se prvo glavno zborovanje prične v torek 20. ob devetih zjutraj.

I. glavno zborovanje

V. štajerske učiteljske konferencije otvoril je predsednik dr. Konrad Jarz 20. t. m. točno ob devetih zjutraj. Navzočih je bilo 80 odposlancev, 18. c. kr. okr. nadzornikov, 2 ravnatelja meščanskih šol in lepo število tovarišev in tovarišic kot gostje. Po običajnem oficijelnem pozdravu poročal je dež. šolski nadzornik o stanju in razvoju štajerskega šolstva od zadnje dež. učiteljske konferencije (1886) tako-le:

„Predsednik pete deželne učiteljske konferencije imam nalogo, podati Vam kratek obris o stanju deželnih šol, kakoršno je po-

stalo od četrte deželne učiteljske konferen-
cije, to je od jeseni 1886. Za me pa ta
naloga ni baš lahka, ker mi moje lastne
še kratke skušnje ne omogočijo, da bi Vam
mogel razvijati sliko napredujočega razvoja
šolstva naše dežele po lastnem zaznavanju
in opazovanju; opirati se moram marveč na
kronista in hočem Vam poleg njega pred-
očiti one glavne momente, ki so od jeseni
1886 do jeseni 1891 takorekoč mejniki na
potu razvoja šole, pouka in osebnih
razmer učiteljskega stanu.

Oziram se tukaj (gledé na šole) le na
javne ljudske šole, in dotične številke se
naslanjajo na sklep dotičnih šolskih let.

Leto	Štev. raz- sol	Štev. raz- red.	Št. otrok, dolžnih šolo obiskov.	Polnočtni brez vsak. pouka	Štev. uči- telj. ¹	Stroški za šolo
1886	774	1.694	172.867	6.397	1.778	1.116.837
1887	785	1.756	176.500	5.962	1.811	1.150.940
1888	790	1.799	177.984	5.009	1.862	1.181.923
1889	792	1.830	181.141	4.066	1.882	1.202.637
1890	790	1.854	181.053	4.385	1.906	1.257.171
1891	796	1.909	182.932	3.958	1.922	1.293.566*
	(22)	(215)	(10.065)	(-2.439)	(144)	(176.729)

Od- stotki v obeh štev.	3	12	5	38	8	17
----------------------------------	---	----	---	----	---	----

¹) Še spričevali. — ²) Skupaj 7203074 gld.

Od teh številnih vrst morate se posebno
dve naglašati, namreč precejšnji pri-
raščaj šolskih razredov in jako
znatno pojemanje takih polnočtnih
otrok, ki so bili brez vsakega pouka
ali z drugimi besedami: prav vesel na-
predek šolstva.

Vprašajočim po vzrokih te prikazni, nam
odgovarja: mogočna potreba našega prevzvi-
šenega cesarja in deželnega očeta,
storiti dobro, kjer le more, ki je podaril
zadnjih šest let v šolske namene, nove
stavbe, pri- in prezidanja iz lastne blagaj-
nice ubožnim štajerskim šolskim občinam
23.290 gld.; radodarnost slavne štajerske
hranilnice, ki je v isti dobi podarila 7455 gld.;
dalje dobrotljivosti drugih hranilnic v de-
želi, ki so posvetile skupaj svoto 432.154 gld.
šolskim namenom, tako da je dobila šola
v teku šest let velikansko svoto 462.900 gld.
iz zasebnega premoženja: končno raznih ob-

čin in zasebnikov naklonjenost šoli. — Rekel
bi, sknpnemu delovanju v dobrem bilo je
mogoče, da se je na novo postavilo, pri-
pravilo, uredilo blizo sto in še več šolskih
poslopij, da se je vsako leto oskrbovalo na
tisoč ubogih otrok z obleko, na tisoče s
hrano.

Navedem vzgled: Leta 1886. dalo se je
4995 otrokom kosilo; od tiste dobe so se
razvijali zavodi šolarskih kuhinj (Suppen-
anstalten) vedno bolj, tako da je dobivalo
l. 1891. 10.181 otrok v 184 šolarskih
kuhinjah opoldansko hrano.

Ta dobrotvornost v veliki meri je pač
glavni vzrok od leta do leta napredujočega
šolskega obiska. Zato najiskrenejša zahvala
našemu v dobrih delih neutrudljivemu pre-
milostljivemu cesarju, prisrčna zahvala šta-
jerski hranilnici, vsikdar pripravljeni poma-
gati, prisrčna zahvala vsem hranilnicam
dežele, občinam, zavodom in zasebnikom na
vsem, kar so dobrega storili ubogim učen-
cem. Rekel sem, dobrotvornost v veliki meri
vtegne biti glavni vzrok od leta do leta
napredujočega šolskega obiska, — a glavni
vzrok ostati ne sme. V ljudstvu samem
utrudi se bolj in bolj prepričanje, da je šola,
pouk sam otrokom največa dobrota, ki hasne
ne samo tem, ampak celemu prebivalstvu
dežele, pa tudi države.

Ker vtegne biti odvisno, zlasti od šol-
skega zavoda samega, da se vzbuja in po-
spešuje zanimanje za šolo, zlasti v prebival-
stvu na deželi, bodi pretresovanje tega vpra-
šanja prvi predmet naših vprašanj^a.

Gledé na pouk omenja govornik Rožek-ove
„Navode k učenim načrtom“, o katerih pravi,
da so pravi „vademezum“ vsakemu učitelju,
kateremu je mar na vspešnem pouku in
blagonosni vzgoji. Marsikatera šola, marsi-
kateri učitelj, se uda časovnemu pritisku,
ki z vedno večjo silo zahteva realistično
izobrazbo, pri tem pa prezre, da je te-
melj vse izobrazbe znanje materine-
nega jezika, da je in mora biti jezikovni
pouk podlaga vsemu drugemu pouku. Raz-
motrivati nam bodo torej kot drugi in tretji
posvetovalni predmet vprašanja o pouku v

realijah in v učnem jeziku in konferenciji okrajnih šolskih nadzornikov, ki bo dne 22. t. m., bodi naloga, iz jezikovnih in realnih predmetov staviti minimum, ki se more in torej tudi mora vsekako doseči od vsake šolske kategorije.

Dalje povdarja z veseljem, da se je po prizadevanji dvornega svetovalca, prejšnjega dež. šol. nadzornika gosp. Iv. Al. Rožek-a jako povzdignilo šolsko vrtnarstvo, k čemur je zlasti pripomogla c. kr. vrtnarska družba štajerska in deželna sadjarska in vinorejska šola v Mariboru, na kateri se praktično poučuje vsako leto v počitnicah po 20 učiteljev iz raznih krajev dežele v pettedenskem tečaju v sadje-reji, vinoreji, kmetovalstvu in čebeloreji po ravnatelji in učiteljskem osebji, da vporabljajo, kar so se tam naučili, doma v prid šole in prebivalstva. G. predsednik opozorja dalje na meščanske učiteljske tečaje, katerim glavni smoter ni da se pripravljajo učitelji na izpit za meščanske šole, ampak da se jim omogoči sploh nadaljna izobražba; potem na vsakoletno okrajne učiteljske konference, po katerih se veliko pripomore v povzdigo šolstva ter izobraževanje in vsodbujevanje učiteljstva. Slednjič se spominja deželne razstave l. 1890, na kateri je bilo tudi šolstvo tako vrlo zastopano, da se je presvidli cesar čutil primoranega izreči svoje priznanje šolstvu in učiteljstvu štajerskemu z laskavimi besedami: „Was die Lehrer leisten, ist wirklich colossal“.

Deželni šolski nadzornik omeni potem pojasnilno nekaj postavnih določil iz zadnjih šestih let, ki se dotikajo učiteljstva osebnih razmer in njega gmotnega stanja. Gledé na to trdi, da je štaj. učiteljstvo za nižeavstrijskim najbolj plačano, da torej tirjatve po viši plači niso popolnoma opravičene zlasti pa da bi uvedba konkretnal status — a deželo preveč obremenila in torej ni upati, da bi deželni odbor in dež. zbor té učiteljske tirjatve kodaj izpolnil. Govornik priporoča, naj bi društva zastavljala svoje moči v to, da bi se tovarišem, ki so razpostavljeni na oddaljenih,

samotnih mestih, plača zboljšala, kajti ti morajo živež mnogo dražje plačevati, kakor stanovalci v krajih ob prometnih cestah, in so torej gmotno res na slabem. Tudi gledé na starostne doklade podučiteljem izrazi predsednik svojo osobno mnenje in povdarja, da se mu zdi ugodna rešitev teh dveh vprašanj dosegljiva.

Priporočivši še učiteljstvu v negovanje „cesar Franc-Jožefovo ustanovo“ v pomoč pomoči potrebnih učit. oseb oziroma njih udov in sirot, zagotavlja govornik navzoče, da sta dež. šolski svet in dež. odbor ozko zvezana z blagrom in zlém učiteljstva dežele in vedno pripravljena pomagati, kjer je le mogoče. Konča pa svoje poročilo tako-le:

„Moje poročilo, ki se opira na beležke kronistove, je končano. Dovolite mi gospodje odposlanci, da Vam povem o učiteljstvu dežele tudi svoje zaznanje, kakor sem si ga pridobil tekom svojega sedanjega službenega delovanja.

Kakoršnega si mislim pravega učitelja in kako sem se ravnal sam?

Učitelja si mislim moža, od katerega vrlosti je odvisna tudi vrlost šole; kajti njegov duh je duh njegovih učencev, njegov vzgled, njegovo zadržanje določuje tudi zadržanje otrok. Učitelj ne čuti se posamnega človeka in ne ravnaj se po vplivih proti svoji osebi. Možno mu bodi, povzdigovati se nad svojo posamno usodo in čutiti se uda onega velikega organizma, ki je kot poučevalni stan poklican, izvrševati najviše naloge dežele: vzgojevati in izobražati ljudi. Vzgoja in izobraževanje bodita mu vodilni zvezdi na težavnem potu njegovega delovanja; vzgajati, streči in pazno varovati one blage kali, katere je položila mati in vera v nežno otroško sree, povzdigovati in izobražati dobre nagone in zmožnosti, dane človeku kot pridevki, ki iz človeka še le vstvarjajo človeka. Najprej vzgoja, potem izobraževanje, narobe bilo bi napačno. Glava, polna znanja, sree pa ubogo in prazno vzvišenih čutov, to je človek, ki pač izhaja v materijelnem teku časa, ki pa ni na mestu

med ljudmi, za katere so na svetu razun materijelnega še svete in vzvišene stvari.

Tako si mislim učitelja in če se oziram po učiteljstvu naše dežele moram priznati, da so po večini učitelji, kakoršne si jaz mislim: zvesto vstrajajoči v dobro razumljeni dolžnosti! V to pa treba posebne moči. Kje pa najde učitelj ono trdno moč, katere mu je treba, ako hoče zadoštovati svojemu visokemu poklicu?

Najti jo mora v lastnih prsih, v svojem značaji, v pomirjajočem pogledu na neomadeževano življenje; pridobiva si jo tudi iz skupnega duha discipline, iz ugleda svojih stanovskih tovarišev; utrdi si jo z zaupanjem do Boga, z ljubeznijo do vladne hiše in domovine, vzbuja si jo vedno na novo s tem, da povzdiguje oči do slike našega preljubljenega vladarja, katera se nahaja v vsaki šoli, in na katero gleda mlado in staro, veliko in malo s spoštovanjem in vzvišenim čutom: V našem vzvišenem cesarju je dolžnostni čut, zvesto izvrševanje dolžnosti tudi v najtežavnejših razmerah poosobljeno.

Zato, gospodje moji odposlanci, hočemo danes in vedno, tukaj in povsod, pri izvrševanju svojih stanovskih dolžnostij v duhu

obračati oči do vzvišenega vzora na cesarskem prestolu, da se navzamemo moči, krepkosti in vstrajnosti. Prepričan sem, da dam duška občemu čutu neomahljive zvestobe, ljubezni in spoštovanja velečastite skupščine, kakor tudi celega učiteljstva dežele, do našega deželnega očeta, ako zakličemo iz dna sreca:

Nj. Veličanstvo, naš premilostljivi gospod in cesar Franc Jožef I. naj živi. Hoch! Hoch! Hoch!

Navzoči se navdušeno odzovejo temu pozivu in se sklene, da se izrazi ljubezen in zvestoba štajerskega učiteljstva do prevzvišene vladne hiše brzobjavnim potom na Najvišem mestu. — Odposlanec Kropelj — Zidanmost predlaga, da se zbrano učiteljstvo tudi naučnemu ministru Gautsch-u brzobjavno pokloni in isto tako predlaga odposlanec Sturm — Voitsberg, da se stori tudi to z ozirom na e. kr. namestnika in predsednika dež. šolskega sveta, barona Kübeck-a. Predlogi se jednoglasno sprejmejo in izvoli se deputacija (gg. A. Brezovnik, Alb. Katschitschnigg in Josef Labres), ki se poda k dvornemu svetovalci grofu Chorinski-ju, da ga naprosi, naj posreduje, da pridejo lojajne izjavi pred Najviši prestol. (Dalje sledi.)

Slovniske črtice.

II. O vezilu.

Vedno je v pregibajočih jezikih glagol, izraz stanja, vladar stavka. V njem sta podmet (subsistenea) in inherenca (glagolova vsebina) v nerazvezljivo jednoto združena. Končnica glagolova izrazuje, o katerem bistvu (Substanz) in v katerem številu se govori, katerega časa je stanje, in če je stanje dejansko, ali mišljeno ali v naši volji ležeče.

V obliki, katero je vstvaril finitni glagol, se pokaže znotranja neločljiva zveza med subsistenco brez stanu in brezpodmetnim (subsistenzlosen) stanjem. Le tó zvezo bi lahko imenovali „vezilo“; a boljše je, da se beseda provzročujoča zmešnjavo v slovnici izpusti. Finitni glagol ni stavkov člen v tem smislu, kakor dopolnilo ali osebkovala beseda, ampak je stavek v najprostejši obliki, kateremu se vse drugo kot določilo pridružuje. Humboldt pravi: „Das Verbum ist in einem viel gewichtigeren Sinne, als jedes andere Wort im Satze regierend“.

Tudi se od osebkovala besede in od vsakega drugega člena po vrednosti jasno razločuje s tem, da ga nikoli zavisnik zastopati ne more. Kar je slovniska poglavitna reč, tega ne more nikoli zastopati taka slovniska oblika, katera bi jo čemu drugemu v stavku poddruževala. N. pr. V Končnik-ovi slovnici beremo pri dopovedkovih zavisnikih: „Bog

nam pomaga^a. Iz tega prostega (jednovitega) stavka se je naredilo podredje z dopovedkovim zavisnikom: „Bog je, ki nam pomaga“.

Premišljujmo to pretvorjenje natanko!

V zavisniku se je spremenil glagol v 3. osebi „pomaga“ v „ki pomaga“. A ni v zavisniku ostal glagol nespremenjen? Kateri drugi stavkov člen pretvorjen v zavisnik ostane nespremenjen? Nobeden. Kaj pa še več? Če mi prostemu stavku finitni glagol vzamemo, nam ostane Bog — Bog nam — brez vladajočega glagola, brez naznanila — torej smo vničili stavek, ki bi nam bil glavni stavek, od katerega zavisnik „ki nam pomaga“ zavisi. Po takem bi imeli samo zavisnik brez glavnega stavka. A se ni ta ubogi „je“ to revno „vezilo“ po sili vtaknilo ter pomagalo delati glavni stavek? Vprašajmo se, če je ta „je“ vezilo! Nikoli; v njem je dopoved jasno in jedino zapopadena. Veziličarji, zberite vse svoje moči ter vzemite mu v navedenem stavku pojem bitja! Rad bi vedel, kako boste to počenjali! A kdo nam pa daje pravico, da si z glagolom „je“ pomagamo? Nihče? Iz tega sklepati moramo, da je to podredje izšlo iz nekega prostega stavka z glagolom „je“, ki se glasi: „Bog je nam pomagač“ in nikoli iz zgoraj povedanega. Torej se je dopovedkovo določilo „pomagač“ pretvorilo v zavisnik in za glavni stavek je ostalo „Bog je (tisti)“. Zató se le more dopovedkovo določilo v zavisnik spremeniti in nikoli finitni glagol, vladar stavkov. Iz tega zopet sklepamo, da niti pravih dopovedkovih zavisnikov nimamo, temveč samo zavisnike dopovedkovega določila. Mislim, da sem to resnico dovolj jasno dokazal.

Stvarno nas bo bolj zanimala osebkova beseda in kakoršen drugi stavkov člen, a slovnisko je in ostane glagol podlaga vsakemu stavku. Hočem-li naglo zvezo glagolove vsebine in osebe kot stvarno nedostojno zaznamljevati, tedaj le osebkovo besedo in nedoločnik (glagolovo vsebino) za se (posamezno) drugo poleg druge postavljamo: „On peti!“ „On ni peti!“ V takih izrazih si lahko vezilo mislimo, v drugem n. pr. jo imamo v vezniku „in“.

Izmed finitnih glagolov gotovo ni nobednega, ki bi ne imel zgoraj navedene moči, samo pri nekaterih se je izvirna prestavna vsebina zelo zmanjšala, tako obledela, da je čutno vzorni element popolnoma izginil iz naše duše. A nobednega glagola nimamo, ki bi ne imel nobedne vsebine, kakor „je“, o katerem več slovniciarjev trdi, da cela beseda ni nič drugega, kakor vezilo brez vsake pojmove vsebine.

A tako trdilo je velika zmešnjava. Pomislimo, da sirota „vezilo“ mora včasih celi glavni stavek zastopati. N. pr. „Kar sem večkrat rekel, je, da premalo paziš“. Ali:

„Dan danes, to se reči smé,
Je, kakor star pregovor pravi:
Več jajce nego puta vé, —
Ti časi se ne zde mi pravi.“

Vezilo, od katerega v prvem podredji dva zavisnika, osebkov in dopovedkovega določila zavisita, take neumnosti, mislim, ne bodo učencem glav jasnilo, temveč le zmotnjavo v slovniški ponk donašale. — „Tako je, kakor da bi bil tukaj sejem“. O kako-vosti stanja ne zvemo ničesar, na kaj se opira tudi ne, a stanje se primerja s stanjem sejmovim.

Če pomislimo, da glavni stavek celega podredja zastopa jedna in ista beseda „je“, tedaj bi morali včasih celo istost (identitas) glavnega stavka z vezilom poučevati. Je-li torej mogoče „je“ v zgoraj navedenih stavkih „vezilo“ imenovati, da bi se ne sprli s slovniskimi nazori obče? Če se nahaja „vezilo“ v smislu glagolovega „Becker-jevega Formwort-a“, tedaj se gotovo v povedanih podredjih najde, in to vezilo bi bilo celó glavni stavek celega podredja! Veziličarji pomešavajo logični sod in slovniški stavek; kajti če vsebino besede, ki je vladar v stavku, vničujejo, zablodili so nevedé v to zmot-

njavo. Njim se stavki z „je“ pokažejo kakor dva kroga, drug drugega obsegajoča, prvi pojem osebka, drugi pojem dopovedka izrazujoč; za brezpojmovno „vezilo“ pa nimajo nobednega kroga; kajti ono manjši krog (osebek) v večji krog (dopovedek) donáša, torej oba pojma v razmerje osebka in dopovedka spravlja.

A moremo učenea do prepričanja tako slepiti, da ne vidi v tem ubogem „je“ nobedne vsebine? V stavku „Homer je največi pesnik“ še gre, ker se ne govori o sedanjem bitji pesnikovem. Kako pa je sè stavkom „Cvetlica je rudeča?“ Tukaj se gotovo govori o sedanjem bitji cvetlice. Katera druga beseda v stavku pomenja sedanost cvetlice, kakor „je“. Premišljajte stavek: „Deček je v vrtu“, ki pomeni toliko, kakor: „Deček biva v vrtu“. Tukaj pa nihče tajiti ne more, da bi se ne govorilo o sedanjem bitji dečkovem.

Kako bo učitelj postopal, da bo učencem razjasnjeval, da je v naglašnem „je“ kateremu dopovedkov imenovalnik manjka, predstava bitja zapopadena, a da ta predstava bitja popolnoma izgine, če se „je“ ne naglašuje ter imenovalnik od njega zavisí, akoravno nimamo nobedne besede, ki bi nenaglašena svojo vsebino zgubila?

R. Jonas pravi: „Različno se rabi „je“ v sledečih stavkih: „Bog je“ in „Roža je rudeča“, to se ne more tajiti“.

Ležeče je na tem, kako to uporabljenje razumevamo. Različno se rabi „je“ v navedenih stavkih v tem smislu, da ima v drugem stavku dopovedkovo določilo, v prvem pa ne. Razločuje se, kakor glagol „evete“ v stavkih: „Drevo cvete“ in „Drevo cvete rudeče“. Kdo hoče ta razloček tajiti? Drugega razločka pa ne najdem, če se še tako močno trudim. Obče pa Jonas privoli, da se „vezilo“ v slovnici izpusti. Uk o brezpojmovem vezilu je tako votel in malenkosten, da bi boljše ne govorili o njem, tem manj ga zagovarjali. Nima sirota nobednega pojma, kar samo in jedino k dopovedi spada. Dobro. Kaj pa se pravi B o A povedati? Nič drugega, kakor da B k A spada, da je na njem, ali v njem, da B z A zvezan jedno bitje naredi.

Matija Herič. (Konec sledi.)

Pedagogiški razgled.

O vzgoji črnokožcev na Alabamskem.

Posnel po uradni „History of Education in Alabama by Willy G. Clark. Washington, 1889.“ Fr. — k.

(Dalje.)

Prvi prispevek 25.000 dolarjev je bil vzet prej, ko se je mogla zakonitost nardbe dokazati, in Peabodyski zavod je plačal 5000 dolarjev. S to vsoto in s prostovoljnimi prispevki črnokožcev je bilo mogoče, učilišče vzdržati celo šolsko leto. Okolo 4000 dol. dolga se je pa vendar napravilo.

Sklepajoč svoje poročilo, pravi državni nadzornik za vzgojo prof. Patterson: „Želim zahvaliti meščane Montgomeryske obeh barv na moralni in gnotni podpori, ki se je podelila vseučilišču v preteklem letu; governerju in Vam samim pa izrekam svojo najgorkejšo hvaležnost“.

Huntsvilleska normalka za črnokožce.

To učilišče se je ustrojilo leta 1875., a za prva leta manjka listin. Dobivalo je pri-

spevek 100 dolarjev na leto od države in imelo tri učitelje in 50—60 učencev. Leta 1878 sta bila g. W. H. Council prvi in C. R. Donegar pomožni učitelj. Troški so znašali to leto 1102-50 dol. Predsednik oskrbníštva poroča o ugodnem položaji zavoda, kojega je poprek obiskavalo vsak mesec po 66 učencev.

Leta 1879. se je prispevek tej šoli podvojil. Učne sile so se pomnožile na 4 in letno poročilo pravi: „Poprečno število obiskovalcev je bilo mnogo večje ko prejšna leta; naša šola veselo cvete in stori dosti dobrega, pripravljaje učitelje na njihov odgovoren poklic“.

Leta 1881. je število učencev naraslo do 140 s poprečnim obiskom 94; izmed teh se je učilo 86 zemljepisja, 71 slovnice, 48 zgodovine, 7 algebre, 7 knjigovodstva.

Leta 1882. bilo je 200 dijakov. Kupil se je prostor v Huntsvillen in izročil državi v oblast. Prispevek Peabodyski (500 dolarjev na leto) in varčnost pri porabi državnega prispevka je oskrbništvu omogočila ta kup. Dve nadstropji visoko poslopje iz opeke je stalo na zemljišči. To poslopje se je priredilo za šolske potrebe. Tudi knjižnico je oskrbništvu jelo skupljati, priredilo je čitalnico za črnokožce tamošnjega okraja. Ta trud so knjigotržci na severu, vlada v Washingtonu in zasebniki vrlo podpirali. Posebno zahvalo si je zaslužil pri vsem tem g. W. H. Council, šolski vodja, s svojo spretnostjo, s katero je vodil šolo.

Najugodniše leto za zgodovino tega učilišča bilo je 1883. Učencev bilo je vpisanih 268, katerih je na dan obiskovalo šolo po 142. Ogromna razlika med brojem vpisanih in šolo obiskujočih učencev je od tod, ker je mnogo v začetni ali nadaljevalni odsek vstopivših učencev bilo poslanih pozneje v Huntsvilleske ljudske šole. V poročilu o tem letu čitaš: „Učitelji na tem zavodu vzgojeni dobijo lahko službo in svoje dolžnosti vedno opravljajo na zadovoljnost“.

Tudi leto 1884. bilo je ugodno za šolo, jedine sitnobe je delalo stavljenje poslopja. Povprek je obiskovalo šolo 129 učencev. Spričeval za dopoljene spodnje normalkine razrede se je dalo 6. Poskusilo se je osnovati obrtniški oddelek, a stvar se ni podala.

Kako se je razvijal zavod od l. 1884. do 1888., kažejo sledeči podatki:

Vpisanih je bilo učencev l. 1888. 302. V normalki se jih je šolalo 135. Dostojanstvenikov in učiteljev je bilo 11. V vzorni šoli je delovalo dijakov 51. Promoviralo se jih je 6.

V obrtniškem oddelku se je učilo štiri najst deklic najprej šivati z iglo potem pa s strojem. V tesarski delavnici se je učilo 16 učencev izdelovati raznovrstno leseno blago za porabo v šolskih sobah in na koncu leta se je izdelala vsa oprava za novo spalnico. To poslopje ima prostora za kakih 50 učencev.

Normalka v Tuskegee.

Drugo normalko je ustanoviti zapovedal glavni zbor za svoje seje leta 1880/81. v Tuskegee in v to svrhu obljubil državnega prispevka 2000 dolarjev na leto. Ta šola se je otvorila 4. jul. leta 1881. s 30 dijaki, koje število se je do konca šolskega leta povišalo do 66 učencev. Učitelji so delovali trije, 81 učencev ni stanovalo v zavodu. Poslopje, v katerem je učilišče bilo ustanovljeno, se je postavilo po letu s pomočjo meščanov Tuskegeeskih in prijateljev po severnih državah. Visoko je tri nadstropja brez pritličja, ima šest razredov, obširno kapelo, čitalnico in knjižnico, pisarno, spalnico v tretjem nadstropju za deklice in v pritličji jedilnico.

Na istem prostoru stoji troje manjših poslopij, ki so namenjena ustrezati šolskim potrebam. Šolski prijatelji kupili so pristavo z 100 orali zemlje, da bi se ponujala učencem prilika, poplačati neki del svojih stroškov z delom na polji in ob jednem vzgojiti razumne kmetovalce, izurjene v najumnejšem obdelovanji zemlje. Celo leto se je nabrala za šolo vsota 5521'94 dolarjev v tej ali oni obliki brez državnega prispevka 2000 dolarjev.

V drugem šolskem letu se je šolalo 126 učencev. Otvorila se je na pristavi opekarna, da bi imeli dečki posla in da bi se pri tem napravilo opeka za poslopje iz opeke. Število učiteljev se je povišalo na 4.

Tretje leto se je sklenilo 29. vol. travna leta 1888. s 196 dijaki in 10 uradniki in učitelji po vseh oddelkih. Vse šolanje je obsegalo četrta leta, vsi dijaki, ki so se šolali to leto, so se sprejeli v normalko.

Novo poslopje se je sezidalo; dolgo je 76 čevljev in četrta nadstropja visoko. S pomočjo neke delnice razširil se je obrtniški oddelek s tem, da se je osnovala tesarska delavnica in kovačnica dobro oskrbljena s pravim orodjem.

Prispevki za to učilišče poleg državnega prispevka za to leto so znašali 8365'90 dolarjev, večina tega zneska se je porabila za stalne udovršbe. (Dalje sledi.)

I. slovenski katoliški shod.

(Konec.)

Dr. Šusteršič pravi, da so pravila družbe sv. Cirila in Metoda dobra, a pravila ne dajo življenja društvu, prava podlaga društvu je vodstvo. Osebe dajejo vsaki napravi,

vsakemu društvu življenje, in kakor je sedaj sestavljeno vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda mora se reči, da ima velik vpliv na vodstvo slovensko liberalstvo. (Burno,

frenetično pritrjevanje. Klici: Res je! Sramota!) A v takih rokah postane družba z najboljšimi pravili nevarno sredstvo in tega se mi bojimo. (Občno pritrjevanje.) Da-si se doslej še ni zgodilo nič napačnega pri družbi, (Sic! Op. por.) vendar, dokler bode vodstvo v takih rokah kakor doslej, ne more in ne sme nobeden katoličan v družbo imeti zaupanja. Nič ne hodimo kakor mačka okoli vrele kaše, jasnosti nam je treba in doli s krinko! (Burno pritrjevanje.) Ko je pripravljalni odbor I. slov. katoliškega shoda razpravljajl vprašanje kat. učiteljske pripravnice ali semenišča, obrnil se je do vodstva družbe sv. Cirila in Metoda in povabil jo, naj mu izbere in naznani govornika. Vodstvo je izjavilo, da ne bi bil za to nalogo nikdo tako umesten kakor deželni poslanec g. Svetec. (Več klicev! Bog ga živi! in oporekanje.) Dr. Šusteršič: Veseli smo bili, da se je izvolil g. Svetec za govornika, o katerem smo znali, kako lepo je govoril pri pogrebu rajnkega dra. Bleiweisa, ko mu je klical za slovo: „Dragi Janez, z Bogom! Zapustil si nas, a vedno ostanemo zvesti tvojemu geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Pripravljalni odbor je gospoda Svetca povabil, naj razvije svoja načela. Prišel je in vprašan, kako misli o verskih rečeh, izjavil je: Vera ni na dnevnem redu! (Klici. Ni res!) Dr. Šusteršič: Če vera ni na dnevnem redu, no potem pojdimo domu. (Burno pritrjevanje in ploskanje.) Rekel je še Svetec: „Tek zgodovine je tak, da se mora vse klanjati narodnosti!“ Tako je govoril mož, katerega celo radikaleci imenujejo klerikalca, mož, ki ga je nekdo imenoval kristalizovano slovensko pamet, mož, ki ima odličen vpliv pri nasprotni nam stranki. Kaj pomaga, če doma pred Kristusom klečim, če pa nimam poguma stati tudi v javnosti za sv. vero. Družba sv. Cirila in Metoda naj gleda, da bode preosnovala svoje vodstvo. (Frenetičen aplavz in ploskanje), potem jo bodedo radostno pozdravili pri II. slov. kat. shodu. Povzdignem glasom okončuje dr. Šusteršič: Takrat bomo mi za družbo agitovali po celi deželi, po cerkvah

bodedo nabirali za družbo, tudi zadnji krajcar uboge vdove naj gre za to! (Burno odobravanje in ploskanje.)

Arhivar in kurat gosp. Ant. Koblar iz Ljubljane: Meni se pač ne zdi umestno, da mlad človek tako govori o zaslužnem možu (Huronsko vpitje in prerekanje. Vpitje: Ni treba nič govoriti I! Predsednik Klun zvoní v jeduomer in skuša govoriti in pomirjati, a vse zaman. Konečno vpitje vendar preneha in predsednik Klun prosi, naj se dá govorniku govoriti. Nadaljuje g. Koblar, ki je stal ves čas mirno, a z obrazom, raz kateri je bilo brati notranjo boleost zaradi ravnanja sobratov in reče: Gospodje, glejte, da se ne bode maščevalo, kar delate! (Prerekanje.) Ruvajte ljuliko, a pšenico pustite! Meni je častiti duhovnik rekel, da tako vernih katolikov, kakoršen je g. Svetec, je malo. (Dr. Šusteršič kliče: Žalostno! kaj pa načelo?) Jaz, kot duhovnik in Slovenec Vas prosim, ne metajte mož proč, ki so verni katoličani. Če bodede tako ravnali, bodede družbo sv. Cirila in Metoda razrušili; pustite jo tako, kakor je zdaj! (Glasno prerekanje in vpitje; skupni klici: Nikdar! Nečemo!) Gospod Koblar končujoč kliče: Če niste z nami zadovoljni, no pa si osnujte drugo društvo, jaz Vam čestitam k temu!

Dr. Pavlica meni, naj se izreče, da se ustanovi katoliško učiteljsko semenišče v Ljubljani s pripomočjo družbe sv. Cirila in Metoda in ustanovljenih župnih podružnic, a to le v soglasji z vladikami. Odgojevališče učiteljev mora imeti katoliško podlago, kajti sedaj ne vemo, ali so učitelji družbe sv. Cirila in Metoda dobri katoliki? V semenišči učiteljskem je najbolje, ako poučujejo redovniki, kajti z učitelji, ki so se učili na državnih učiteljskih, pač ni nič. Le poglejte, kako piše zadnje poldrugo leto „Učiteljski Tovariš“, odkar je odložil uredništvo gospod Praprotnik; ves drugi duh vlada v njem. (Klici: To pač ni res! in smeh, z druge strani pritrjevanje.) Nič se nam naj ne zdi čudno, če zahtevamo, da katoliki odgajajo katoliške učitelje, saj tudi duhovniki odgajajo duhovnike, in cer-

kev to izrečno zahteva, vojake pa odgajajo vojaki.

Poročevalec dr. Lesar pove, da se je pripravljajni odsek slov. kat. shoda mnogo razgovarjal o družbi sv. Cirila in Metoda, in nmenje je celo prevladalo, da katoliški shod družbe sv. Cirila in Metoda ne more priporočati. A škoditi jej tudi ni hotel, zato se je napravila mlačna stilizacija, s katero se priporoča, naj se ne ruje proti njej, ker to bi škodilo v šolskem pogledu, a v političnem bi nič ne koristilo. Konečno nasvetuje poročevalec resolucijo z dodatkom, „da v soglasji z vladikami“. Pri le-teh je storilo družbino vodstvo nekaj jako ponižnih korakov, a doslej zaman. Vendar pa škofje ostanejo voditelji katoličanov in tudi slovenskega naroda.

Potem se resolucija sprejme z dostavkom dr. Pavlica-, istotako š. resolucija brez razgovora.

K 6. resoluciji, ki nasvetuje ustanovitev katoliškega učiteljskega društva, pripomni katehet gospod Smerekar, naj bi se ustanovila okrajna učiteljska društva, češ, kateheti žele složno delovati na katoliški podlagi, kajti veliko učiteljev je, ki z nami delajo (Klici: Male izjeme!), drugi pa rušijo. (Klici: Tako je!) Tudi priporoča, naj bi se ustanovil katoliški pedagoški list.

Dr. Mahnič trdi, da društvo brez glasila je, kar človek brez jezika. Ali predno se ustanovi novi učiteljski list, naj se povprašajo dosedaj izhajajoči listi in povabijo, ali kateri podpiše brezpogojno katoliški program.

Potem se resolucija sprejme z dodatkom doktorja Mahnič-a.

Profesor dr. Lesar priporoča nadalje o srednjih in visokih šolah in nasvetuje resolucije, kakor smo jih priobčili v 15. „Popotnikovi“ številki.

Poročevalec pravi, da so resolucije prav milo sestavljene in da bi katoličani slovenski morali zahtevati tudi popolnem verskih srednjih šol. Kakšen pouk se širi v sedanjih srednjih šolah! Darwinizem, Herbartizem, itd. Pri čitanju klasikov modernih, ne samo

nemških, nego tudi slovenskih, je vse na napačni poti. Jurčič-evi spisi niso za naše šole, a rabijo se po knjižnicah slovenskih srednjih šol in nahajati jih je tudi v ljudskih(?) šolskih knjižnicah. Profesorji in učitelji pač nimajo več katoliškega mišljenja in vedenja. Kje so časi, kje so dnevi, ko so profesorji in učitelji skupno z učenci pristopili k sv. obhajilu? Ni jih več. Kako temu opomoči? Katoliška gimnazija, kakoršno so vodili nekdanj o. jezuiti v Ljubljani, to bilo bi pravo. (Burno odobravanje.) Da je še kaj katolicizma na Kranjskem, to je zasluga očetov jezuitov. (Burno, frenetično pritrjevanje.)

Predsednik gospod Klun opomni, da nasvetovane resolucije le polagoma hočejo vresničiti se. (Dr. Mahnič kliče: Ni časa za to! Na delo.)

Potem se resolucija o srednjih šolah vsprejme.

Gledé na visoke šole poročevalec dr. Lesar pravi in utemeljuje, da je Solnograd jako pripraven za katoliško univerzo v Avstriji, kajti jako je lepa njegova lega. Društvo za ustanovo univerze obstoja vže osem let in vsi škofi avstrijski je priporočajo. Na Dunaji ali v Gradcu nimajo Slovenci nič upanja dobiti kako stolico, v Solnogradu, tako je obljubljeno, pa se bode takoj osnovala stolica za slovansko jezikoslovje in pa za juriste. Na vsak način bodo Slovenci v Solnogradu preje prišli do svojih stolic, nego kje drugod. Kar se tiče dijaških društev na visokih šolah, sta sedanji društvi „Slovenija“ in „Triglav“ zgol za zabavo. Ustanoviti je društvo, kakoršno je na Dunajskem vseučilišči dijaško društvo „Avstrija“. Konečno pravi še govornik, da se jako ponaša naša slovenska inteligencija (Smeh), vendar se je najslabši duhovnik **več učil, nego najbolj inteligentni** v slovenski inteligenci.

Kurat gospod Koblar je proti Solnogradu. Od Nemcev Slovenci še nismo ničesar dobili in ne bomo. In potem je Solnograd tisto nesrečno mesto, kjer je sv. Metod toliko trpel v ječi. (Strašen upor. Smeh.)

Klici: „O je! Zgodovino hoče tradirati!“) Gledati nam je Slovencem, da dobimo svoje učilišče, drugače smo izgubljeni. Če se pa vže podpira Solnograd, naj se to stori pogojno, le ako se bode osnovalo nekaj stolic.

Dr. Šušteršič trdi, da moramo biti v svojih resolucijah kolikor mogoče praktični. Nujna potreba je katoliška svobodna univerza. Ljubša je govorniku nemška katoliška univerza v Solnogradu, nego slovenska

po kopitu sedanjih univerz v Ljubljani. Gospod Koblar rine le narodnost naprej, a univerza s krščanskimi načeli mej Nemci koristi nam več. Katoliški Nemci so prišli na prvi slovenski katoliški shod in priznavajo nam naše pravice, slovenski poslanci pa so doma ostali. (Burno odobravanje in ploskanje.) — Resolucije se spremejo.

Potem se zborovanje, ki je trajalo od 2. do 1/25 ure popoldne sklence.

Slovstvo.

Ocene.

„Lehrpläne für die Bürgerschulen und Erläuterungen zu den Lehrplänen für die allgemeinen Volks- und Bürgerschulen des Küstenlandes. Preis, steif gebunden, 90 kr. Wien, k. k. Schulbücher-Verlag 1891.“

Tako se imenuje knjiga, katera je pred letom dnij izšla v nemškem, italijanskem, slovenskem in hrvatskem jeziku za primorske ljudske in meščanske šole, koje lahko z vsem ponosom zlato knjigo imenujemo.

Gledé naprtkov, jo lahko imenujemo ravno, osnovano pot, katera nas pelje dasiravno po trdi, žuljavi, ozki poti, a vendar do zaželjenega, gotovo srečnega smotra. Le po nji sezi slednji učitelj in videl bodeš, da je resnica, in ko si jo jedenkrat prečital, uverjen sem, da ne boš le zadovoljen, ampak skušal bodeš ugodne prilike, da prideš ž njo zopet v prijateljsko neposredno dotiko, kajti gotovo se hodeš za njo v nemal. V resnici mi je jako ljubo, da ti nekoliko pojasnim, kar sem v nji mičnega našel in v drugih krogih o nji lepega slisal.

Knjiga je razdeljena v dva bistvena dela; prvi nam podaja učni načrt za meščanske šole v nemškemu in italijanskem jeziku. To je nekako naljevanje učnih načrtov ljudskih šol, kateri so prišli na svitlo leta 1890. Drugi del govori o pojasnilih za posamezne predmete, dalje kako je poučevati v šolah razdeljenih na oddelke, nadaljevalni pouk in sklep.

Vsak učni načrt mora imeti svoje glavne in temeljne sloje, na katere se opira in kaže kot dovršeno delo. No, prva izdaja učnih načrtov in druga preobrazba, a zraven še dodana pojasnila so gotove priče za vsakega priporočevanje.

Dolžnost vsakega učnega načrta v obče je, da se ozira na zahteve do otrok in učitelja, ker pomisliti gre, so-li vsa napolnila izvršljiva in dosegljiva ali ne. To je bistvo in s tem nam je računati.

Veliko težav povzročuje izbiranje učne snovi, če se gleda na to, da bi učenca preveč ne vpregli. Preveliko dušno napenjanje otroka le zbega, mesto da bi mu razvijalo in krepilo duševne moči. Še bolj neljubo mu je pa, ako si mora učno snov z velikim naporom in požrtvovalnostjo zmagati za to, da jo zopet pozabi, ne da bi vedel kedaj. To pa zató ker je ni mogel duševno prehaviti in premozgati; tako učenje je dvakratna potrata: zguba na času in zguba na snovi.

Obod vednosti naj se torej nikdar ne širi na podlagi natanjnosti. Če se pri jednem otroku zapazijo slabosti, koliko več mora zato prej prevdariti učitelj pri skupnem ali zbornem poučevanju. Večkrat mora razpolagati z različnimi napotki in zahtevami, oziraje se na slabost posameznih, kar gotovo ni lahko!

Učitelj naj gleda najprej na posamezne naravne zmožnosti; kajti večkrat bode videl, da so otroci pridni, pa vendar ne zadošča smotru. Razvidno je: nadarjen otrok se prej nauči nego nenadarjen, nasprotno se mora poslednji pa zató bolj požrtvovati in napenjati nego prvi.

Drugič naj se gleda na temperament, ki se spozna najlože pri strahovanju. — Posebno pazljivost mora učitelj obračati na individualnost otroka. Tudi družbinske razmere so za poučevanje velikega pomena. Nespametno bi bilo isto pričakovati od otroka ubogega težaka, ki se mora mimo šole doma z delom ukvarjati in starišem zdatno pomagati, kakor od otroka kakega bogatina, ki nima drugega nego šole. Razumen učitelj mora vse te okolnosti vestno prevdariti, ako hoče pravično uporabljati hvalo ali grajo.

Zahteve, ki se stavijo otokom vsakega oddelka ali razreda do izpolnjevanja dolžnostij v postavno zadovoljnost, označene so v učnih načrtih. Ne dá se tajiti, da tudi ti zgreši večkrat pravi tir, ker zahtevajo to, česar se ne dá doseči. Vsak učni načrt naj računati na maksimalni vspah otrok, nikdar

pa na nadarjene in ne nadarjene. Taki načrti so neovrgljivo najbolj, ki imajo pred očmi: „Multum non multa“; malo, a to dobro; potem bode učiteljeva naloga prijetna zabava, a za otroke mično veselje in gotovo bodo v šolo radi pohajali, ker bodo vspevali in se pridno učili:

Nauk jim prava slast,
Prava sreča, prava čast.

Imenovana knjiga je ravno to pot zadela in popolnoma razjasnila način do uvajanja k vspetu. Po pravici jo lahko imenujemo nek „vademecum“ ali na kratko metodično hermeneviko k prejšnim učnim načrtom.

Prepričan sem, da je prej marsikak godrnjaje izrekel: preveč zahteva šolska oblast od nas in od otrok! Res se nas je polotila nekaka obupnost, a ko smo računili s činitelji, videli smo, da ni tako težka pot; obupnosti nas je skoro sram. Najbolj so nas pa razveselila pojasnila, katere govoré o gospodarstvu z gradivom, da zmoremo zahteve, katere nam oblastva nakladajo.

Uverjen sem, da bode tudi mlad učitelj lahko vsepal, ako bode razmotrival navodila in se ugloobil v nje. Po pravici smem reči: to je najboljšo pedagogično delo za naše razmere in zahteve. Duh vse zveze ni sistematičen, a koncentričen je, in to je glavni pogoj, da se učitelj za-nj vnema. Na prvi mah ne bo mogoče razumel knjige in jenega duha, a kasneje in nepretrgano motrenje mu bode še le jasno, ko jo bode predelal.

Splošne opazke govoré v zmislu § 1. drž. postave za ljudske šole. Nalaga se učitelju, posluževati se vseh zakonito dovoljenih in pedagogično priznanih sredstev želeč, da bi bila mladina na podlagi versko-nravné vzgoje zares lepega vedenja in da bi se zavedala občne skupnosti ter da bi si krepila človekoljubje, rodoljubje in domoljubje.

Pogoj vsemu temu je požrtvovalnost učiteljeva, ako si vtlesi učni načrt, ako ga enakomerno v ozir jemlje ves čas poučevanja, naslanjaje se na pedagogične nauke in na skušnje v šoli pridobljene. Ako učitelj to opušta, naklada si veliko odgovornost, ker je kriv, da se najbrž ne doseže zapovedani učni smoter. Iz tednika in iz znanja otrok je hitro posneti, če se je učitelj za vsako uro vestno pripravil ali ne. Mladim učiteljem se vrh tega toplo priporočajo pismena pripravljavanja.

S tem končajo splošne opazke in sledé posamezna pojasnila od materinskega jezika do slednjega predmeta ljudske šole.

Materinski pouk ali pouk v materinščini kot podlaga ljudske šole, se jednači kjučen, kateri odpira pot zunajnemu svetu v notrajnost otroka.

Prvič govori o nazornem nanku in napeljuje učitelja kako naj postopa, da si pridobi ljubezen prvencev, da jim razveže jezik ter da jim vzgaja, krepí in budi duševne zmožnosti.

Pouk o branji povdarja učitelju, (na pod-

lagi § 8. drž. zakonika) da si prisvoji najboljšo metodo za bralni pouk in to osobito pri prvencih, da zamore koncem I. šol. leta tako daleč priti, da znajo krajše odlomke počasi sicer, a glasovno pravilno brati. Sad čitanja se kaže očitno, ako je učenec dobro razumel, kar je bral; tako bode vsako besedo, vsak stavkov člen dobro in dosledno povdarjal. Tu naj učitelj posebno pazi, da učenci ne bodo peli z nekim zavleklim glasom, ker to bi izdalo: „slabo gospodarstvo šole gledé na disciplino, napredek in duševno izobrazbo“.

Kot berilni koščeki se lahko rabijo v višjih oddelkih po min. ukazu 5. aprila 1878. št. 5316. tudi realije v urah odločenih jezikovnemu pouku, če jih je učitelj o urah realijam namenjenih stvarno vže prej razpravljaj in pojasnjeval. Prevažne koristi so sedaj govorne vaje v zvezi z nazornim poukom ali nazornostjo, kajti to bode pripomoglo, da se razumno in lepo bere, množi besedovni zaklad in kolikor mogoče pili jezik, da teče gladko. Gotovo bodo otroci potem misli pismeno in ustmeno lahko izražali, a za odločilno znanje jezika je treba praktičnega slovnicega pouka.

Slovnice ni pouk ne potrebuje stroge sistematike, ampak znanje posameznih slovniceh oddelkov naj se vporabi na vseh stopnjah v zvezi drug z drugim, ne da bi vže učenci vse znali, a podlaga se jim širi in javi zmiraj jasneje in jasneje v nekaj nepretrganej koncentraciji in to je, kar popolnoma zadošča. Najboljše sredstvo slovnicega pouku je berilo. Seveda učitelj naj uporablja znano učno snov in naj nikdar ne uporablja kakega sestavka analitično, ker to bi spravilo otroke v silno zadrego, strah in obup, a veselje bi jim bilo popolno ničeno. Zadovoljen naj bode le s tem, kar znajo z določeno skupino jezikovnih prikazni, z jezikovnimi oblikami natančno določenimi.

Pouk v materinščini konča s pravopisom in želi, da bi otroci vse napake najprimernejše popravljali pod vodstvom in navodih učiteljevih.

(Dalje sledi.)

„Junaki“. Na slovstvenem polji zelo marljiv¹ pisatelj prof. Fran Hubad spisal je II. knjižico „Junakov“, katero je izdala „Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Knjiga ima 100 strani; jeden nevezan snopič stane 30 kr., vezan pa samo 35 kr.; 100 nevezanih izvodov velja 25 gld., vezanih 30 gld. Zunanja oblika je okusna, tisk lep in prijeten. Knjigo krasi pet podob: Maršal Radeckijev spomenik na Dunaji, Dolenjska noša, Gorenjska ženitovanjska noša, Slovenska noša blizu Trsta, vitez Matija Zitterer. Na 29 slikah kaže nam pisatelj v prijetni in zgovorni besedi hrabrost in junaštvo. Jaz morem odkritosrčno izpovedati, da sem čital knjigo z največjim zanimanjem in da je prej nisem odložil, dokler je nisem prečital do konca. Na svetu pač možu nič ne more bolje imponovati ko dejanstveno

kreпка volja. Meni vsaj vsikdar igra srce od samega veselja, ako vidim pred seboj značaj, katerem je podlaga najvišja, najrazviteja krepkost spojena s krščansko-nravstvenim načelom. To bodi smoter vse vzgoje! kakor vpliva prava vzgoja dejansveno na gojenca, ravno tako bodi zopet posledek tega dejanstven značaj, ki ne gleda samo, sodi in obsoja, marveč tudi sam vmes poseže posebno tam, kjer vidi, da lahko pomore pravici in resnici na površje.

Če treba, odpri pa še usta srčno,
Nikjer dovolitve ne prosil!

Simon Gregorčič.

Meni vsaj niso nikoli imponovali sicer nraveni značaji, a s tisto trpno krepkostjo, katero vidimo n. pr. pri Ljudevitu XVI., kjer gre za „vero, dom, cesarja“, pokaži se dejanstvena značajnost! Junaki, katere nam riše s tako živimi barvami prof. Hubad, dihajajo ono krepko, zdravo ljubezen do domovine, do presvitlega cesarja; kažejo ono hrabrost in požrtvovalno prijateljstvo, ki navdušuje dečka in mladeniča, moža in starčca.

Tú se dotaknem samo mimogredé zelo važnega načela, katerega uvažajo še zmeraj premalo naši pisatelji za mladino. Vsebina in oblika knjige bodi — kolikor je mogoče z ozirom na vse činitelje — primerna določeni stopnji. Knjige, katere so n. pr. namenjene gledé na vsebino prvi stopnji, nimajo več radi otroci druge stopnje ter jih ne čitajo s tolikim zanimanjem; celó pa ne ugaja onim na tretji stopnji: zdi se jim preotročka. Duševno obzorje posameznih stopinj razločuje se namreč bistveno. O tem pa o priložnosti podrobneje.

Jezikovna oblika je v tem zvezku dokaj boljša od one v prvem; vendar bi bili rajše, ako bi ne opa-

zili nedoslednostij in nepravilnostij, kakor so sledeče: mesca (n. meseca), domu (n. domov), svota (n. vsota), zahvaliti se (n. zahvaliti komu ali koga), konečno (n. končno), tlam (n. tlom), začnete streljati na dvorišče doli (n. dol, na vprašanje: kam?), bruni (n. bruna), blizo (n. blizu), odšli (n. odsli) i. dr. Naj ni teh opazk ne zameri zaslužni gospod pisatelj! Morebiti se zdé tu in tam komu malenkosti. A kdor deluje med prostim narodom ter pozorno vse opazuje, vidi, da dostikrat ravno nedostatna oblika ovira popolnih vspehov.

Vse častite tovariše in tovarišice opozarjam pa s temi vsticami na Hubad-ovo knjigo. Pridno naj segajo po njej, širijo naj jo kolikor najbolj mogoče med mladino in narod. Nagovarjajo naj roditelje, da jih kupujejo. S tem stori ysak učitelj mnogo, mnogo za razširjanje patrijotizma. Mladina začinja spoznavati one junake, ki so dali z navdušenostjo blago, kri in življenje za cesarja in dom. A tudi marsikateremu možu in starčku ostala bo v duši podoba nekdanjih dni, ko je stal med živizajočimi krogami pušk in topov in gledal smrti neustrašeno v oči. Sveta stanovska dolžnost je vsakemu učitelju, da uporabi ta izvrsten pripomoček za razvijanje in razširjanje domoljubnega čustva. — Taki spisi morali bi romati v neštevilnih izvodih med narod; na take spise morala bi višja šolska oblastva obratiti svojo pozornost ter jih priporočati v razširjevanje. Sezimo torej po „Junakih“, preučavajmo jih sami pridno, širimo jih z mladeniško navdušenostjo med mladino in narod, da bo rodila stoteri in stoteri sad, kakoršnega si želi vsak pravi Avstrijec: globoko, iskreno ljubezen do presvitlega vladarja in do lepe naše avstrijske očetnjave! J. Frenensfeld.

Dopisi in druge vesti.

Iz sežanskega okraja. Učit. društvo za sežanski okraj zboruje v Komnu, dne 6. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Pevska vaja. 2. Prirodopis po življenskem združji. 3. Ljubav do poklica; 4. Učitelj zunaj šole. 5. Predlogi, doposlani do 1. oktobra predsedništvu. Odbor.

Iz postojinskega okraja. Učiteljsko društvo za postojinski okraj bo zborovalo dne 29. septembra

ob 11. uri dopoldne v Št. Vidu sè sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav g. predsednika. 2. Računstvo v ljudski šoli, poroča g. Judnič. 3. Ponk na jednorazrednicah, poroča g. Trošt. 4. Slučajni nasveti. Ako bi vreme bilo neugodno, izostane zborovanje. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Mart. Zarnik,
predsednik.

Davorin Judnič,
tajnik.

Društveni vestnik.

Okrajne učiteljske konferencije.

Iz novomeškega okraja. (Konferencija in občni zbor novomeškega uč. društva.) [Konec.] Izmeji ukazov, došlih mej letom, prebere in raztolmači gospod nadzornik zlasti tri in sicer: a) o razdelitvi šolske naklade po šolskih občinah, b) gledé na knjige za ubožce iz zaloge Kleinmayer & Bamberg in c) organizacijski statut za šolske vrte.

Statistični podatki. Stanje dne 30. junija t. l.: Za šole godnih je bilo 3266 dečkov, 3097 deklic, skup 6363; obiskovalo je šolo 2581 dečkov, 2328 deklic, skup 4909; v zasebni šoli v Novem mestu in Šmihelu je bilo 169 dečkov, 267 deklic, skup 436; višjo šolo je obiskovalo 36 dečkov, 2 deklici, skup 38; dušno in telesno pohabljenih je bilo 33 dečkov, 18 deklic, skup 51; v 7 in 8. l. šole opro-

ščenih je bilo 257 dečkov, 335 deklic, skup 592; brez pouka je bilo 193 dečkov, 194 deklic, skup 387; za pon. šolo godnih je bilo 726 dečkov, 705 deklic, skup 1431; za por. šolo obiskujočih je bilo 495 dečkov, 539 deklic, skup 1034.

Šol je 25 javnih, 1 za silo in 2 privatni. Počuje se v 46 razredih. Na jedno uč. moč pride povprečno 136, a s pon. šolo 169 otrok.

Gledé na uradne spise pouči g. predsednik, katere otroke je vpisati v matico, katere samo v katalog. (Gl. „Uč. Tovariš“ I. 1892). Klasificira naj se redno vsako četrtletje. Prav umestno bi bilo, da bi se naznanila delila po vseh šolah ob jednom in to 1. o božiči, 2. konec marea, 3. o binkoštih in 4. konec š. leta. Če bi pa katerikrat iz kakoršnegakoli vzroka morala klasifikacija izostati, naj se na primernem kraju zapiše dotična opomba. V katalogu mora biti razvidno, če je kdo iz šole izpuščen in tudi izpustnični redi naj bodo vsakakor zabeleženi.

Šolsko obiskavanje ni nikjer prav redno. Vzrok temu so poleg zanikarnosti starišev tudi preveliki okoliši posameznih šol. Težavno pa je nove šole osnovati. Globe radi š. zamud, katerih je bilo lani za 60 gl. in tudi letos še nekoliko, so šolsko obiskovanje za spoznanje zboljšale. Treba bodé tudi v prihodnje to sredstvo izkoristiti. Takoj početkom šolskega leta naj se stariši mudnih otrok svari, a pri nevspehu takoj v kazen predlagajo.

Učni vspehi. Jezikovnemu pouku je treba dati — verouk se tu ne vsteva — največi pozor. Berejo naj otroci glasno in razločno, črk ne smejo požirati. Narečje je takoj s početka in dosledno opravljati. Opozoriti je vže prvence na pomen ločil, zlasti pik. Pri ponavljanji beril naj učitelj teži na razum; doslovna ponovitev ni v to pripravna. Slovnico je gojiti smotru dotične šole primerno, da-si povsod prav skrbno. Spisne naloge je popravljati in zopet popravljati, drugače se nikakor ne doseže zaželeni vspeh. Spisujejo naj otroci čésto stavke iz lastne pameti, kratke dogodbice itd. Smoter nemškega jezika je pri raznih šolah različen, temu primerno je pouk vravnati.

Prav dober sestavek v letnem poročilu ljubljanske nižje gimnazije je „Pouk živih jezikov“ kar priporočam učiteljem nemščine v berilo in navdilo. Prav praktične so natisnene pole za analizacijo stavkov, katere so se z dobrim vspehom porabile pri sprejemnem izpitu v ljubljanske srednje šole. Računstvo na pamet naj se bolj goji, uporabijo naj se pri tem vsi mogoči slučaji kmetijskega, obrtniskega in trgovskega življenja. Na jedno- in dvorazrednicah naj se povsod vpeljejo tudi 4. računice. Bolje je da se 3. rač. preskóti. Dober vspeh v pisanji ovirajo večinoma slabe klopi, tesnoba ter predolga uporaba tablic. Kdor hoče pokončno pisavo vpeljati danó mu je na prosto voljo. V realijah se na jedno-razrednicah sicer ne more toliko doseči kakor na

večrazrednih šolah, vendar naj se vsakdo vestno trudi najvažnejše vepiti iz realnih predmetov. Po nemnogh opazkah gledé na risanje, petje in telovadbo ter po nekaterih splošnih opombah ozir. učit. jezika v šolah, snage v šoli, točnosti v uradnih odgovorih ter marljivejšega vporabljanja okrajne uč. knjižnice so nastopili zaporedoma poročevalci o podrobnem učnem načrtu za pouk o realijah za 1-, 2-, 3- in 4-razredne šole gg. V. Kmet, J. Franke, F. Kalinger in Fr. Koneilja. Vsi četiri so svojo nalogo v splošno zadovoljnost rešili. Sprejeli so se po kratki debati, katere so se vdeleželi gg. predsednik, P. Pogačnik, V. Zavrl, o. Florentin in poročevalci učni načrti vseh četirih poročevalcev ter izročili g. nadzorniku, da jih na višje mesto predloži. Le g. Kmet je svoje poročilo obdržal, da bodé vso tvarino v družbi z g. V. Zavrl-om po letnih časih razvrstil.

G. predsednik da sedaj na razgovor organizacijski statut šolskih vrtov. Skupščina je z vsemi točkami povse zadovoljna.

Na to je sledilo poročilo g. o. Florentin-a o stanji okrajne učiteljske knjižnice. Račun z dohodki gl. 129.61, stroški gl. 101.45 torej s preostankom gl. 28.16 pregledati in potrđita gg. M. Hiti in J. Kutnar.

Knjižnični in stalni odsek ostaneta dosedanja.

A h koncu se gosp. predsednik še spominja Najvišjega zaščitnika šol presv. cesarja F. J. I., na kar je zaoril navdušen trikratni živio in se je razlegala cesarska pesem po šolski dvorani.

Prav iz srca vseh je na to govoril g. Fran Koneilja, ko se je s toplimi besedami v imenu vseh navzočih zahvaljeval gosp. predsedniku za izbornó vodstvo ter za povse ljubeznjivo postopanje z nami, čemur smo vsi kakor iz jednega grla z glasnim živio pritrđili.

Takoj po zvršetku konferencije povabil je g. F. Koneilja vse zborovalce, naj še ostaneje pri občnem zboru novom. uč. društva. Da-si se je kazalec na uri in pri marsikaterem morda tudi nekje drugje vže davno čez poludne pomaknil, vendar smo vabilo vsi ne izvzemši g. nadzornika častnega društvenega mlá, z veseljem sprejeli.

Ker mi je dopis vže skoro preveč narastel, hočem o tem zborovanji le toliko omeniti, da ste se prečitali tajnikovo in blagajnikovo poročilo ter so bili v odbor izbrani gg.: Fr. Koneilja (predsednik), F. Kalinger (namestnik), M. Hiti (tajnik), J. Kutnar (blagajnik), gospodčina E. Clarici, J. Koželj in T. Vrančič.

Pri obedu v gostilni g. F. Rozman-a nas je počastil poleg g. nadzornika č. gosp. Golija e. kr. okrajni sodnik v Trebnjem in ud našega okrajnega šolskega sveta, kateri kot prijatelj učiteljev večkrat o pravem času zastavi v naše korist svojo vplivno besedo.

Iz Rečice. († Franc Žolgar.) V 16. številki t. l. prinesel je „Popotnik“ vest, da je dne 22. avg. t. l. g. Franc Žolgar, nadučitelj na Rečici umrl. V sledečih vrsticah podam čast. „Popotnik-ovim“ čitateljem kratak obris njegovega življenja.

Pokojni se je narodil 15. novembra 1853. l. pri Sv. Petru v medv. selu, v okraji Šmarjskem pri Jelšah. Ko je domačo farno šolo nekaj let prav pridno obiskoval, vstopil je v celjsko gimnazijo. Tu je dovršil nekaj razredov, potem se je pa podal v Kranj; 7. gimn. razred dovršil je v Mariboru. L. 1874. je vstopil v jednoletni praktični tečaj na učiteljski v Gradci. Dopršil ga je z prav dobrim vspehom, ter dobil l. 1875 zrelostno spričevalo.

Kot učitelj služboval je najprej v Slivnici pri Mariboru in v Laskem trgu. L. 1878 je nastopil službo učitelja-voditelja na Rečici. Ker se je pa vže tisto leto namestil podučitelj, bil je ranjki imenovan nadučiteljem.

Ko je dospel na Rečico, bil je še čil in krepk. Pred kakimi šestimi leti se mu je pa vgnezdil črv boleznj v želodec in čeva, ter mu polagoma razjedel telesne moči. Želodčna bolezen povzročila je slabenje pluć in tuberkulozo, vsled katere boleznj je pokojni 22. avg. t. l. ob 9. uri zjutraj mirno v Gospodu zaspal.

Ranjki je bil, kolikor so mu moči dopuščale, vesten in marljiv učitelj. Mesec dnij pred smrtjo je še poučeval in še le na prigovarjanje prijateljev, prosil je za dopust. Kolegijalnost ni bila pri njem prazna beseda; o tem si se dragi čitatelj gotovo prepričal, ako si imel kedaj priliko ž njim občevati. Učiteljski stan in njegove interese je vedno krepko zagovarjal. Stanovska čast bila mu je nad vse. To je tudi učiteljstvo gornje-graškega okraja pripoznalo s tem, da ga je leta 1886 volilo poslanecem k dež. učit. konferenciji in zastopnikom učiteljstva v gornje-graškem okr. šol. svetu. Pokojni pa je bil tudi v občini priljubljen. Imel je od svojega prihoda na Rečico sedež v občinskem odboru. Tu je na to deloval, da se je staro šolsko poslopje leta 1878 raz-

širilo, ter leta 1882 pod njegovim vodstvom popolnoma predelalo.

Žolgar je pa bil tudi vzoren soprog, izvrsten oče in zvest sin našega naroda. Pri občini je krepko zagovarjal izključno slovensko uradovanje.

Slovesen pogreb je bil 24. avgusta ob 8. uri zjutraj. Spremljalo pa je vrlega tovariša na zadnjem potu k večnemu počitku precejšnje število duhovnikov, učiteljstvo gornje-graškega okraja, občinski zastop, kr. šol. svet, požarna bramba in množica ljudstva. Rakev je bila ozaljšana z lepimi vencji, podarjeni od županstva, učiteljskega društva in raznih rodbin. Ko so mu pevcji zapeli ginljivo „Nad zvezdami“, pomikal se je sprevod v cerkev. Tu je orisal č. g. Št. Pivec z jednatimi besedami življenje in delovanje pokojnega, povdarjajoč osobito njegovo vestno delovanje, ljubezen do svojih starišev in do svoje družine. Po dokončanji sv. maši, spremili smo rajnega zemeljske ostanke na pokopališče, kjer so mu zapeli pevcji „Blagor mu“.

Slovesen pogreb bil je dokaz, da je vžival pokojni občno spoštovanje, bil je pa tudi znak sočutja in pomilovanja do žalujoče vdove in treh še neprekrbljenih otročičev. Te vrstice naj mu bodo v trajen spomin pri čast. „Popotnik-ovih“ čitateljih. Lahka mu zemljica!

F. L.

(Komisija za revizijo šolskih čitank in slovnice.) Pri konferenciji okr. šolskih nadzornikov v Gradci 22. t. m. se je po sklepih dež. učit. konferencije volila komisija, ki bode imela naloga sestaviti slovnice in berila za štaj. šole po načelih, ki so se sprejela v dež. učit. konferenciji. Izvoljeni so: Schreiner Henrik, Končnik Peter, Reis Janez, Frisch Franc, Gugl Ignac, Trunk Janez, Baumgartner Vinko, Fellner Ferd., Kaukler Ivan, Mühlfeit Janez, Pfeilstöcker Franc in Praprotnik Franc. Prvi 3 imajo zastopati srednje-, drugi 3 meščanske- ostali pa ljudske šole. Komisija prične svoje delovanje o vseh svetnikih.

Poziv!

Gledé na „Popotnik-ov koledar“ za leto 1893, ki se je začel vže tiskati, obrača se izdajatelj do vseh, katere zadeva, naj mu blagovolijo naznaniti po dopisnici vsako pomoto, ki se še v letošnjem letniku nahaja, da se popravi in da tako pride novi letnik v dovršeni obliki na svitlo.

Tudi one p. n. naročnike, ki želé posebno vezan iztis, prosimo, da nam to prej ko prej naznanijo, ker bi sicer njihovim željam ne mogli ustreci.

M. J. Nerat.

Razpis natečaja.

Št. 400. II. Podučiteljsko mesto.

Na trirazrednici v Laporjah, okraj Slov. Bistrički umešča se podučiteljsko mesto IV. plačilnega reda.

Prosilci za to mesto naj pošljejo svoje redno opremljene prošnje, opravljene z dokazom avstrijskega državljanstva do dne 20. oktobra 1892 krajnemu šolskemu svetu v Laporji.

Okr. š. svet Slov. Bistriški 16. sept. 1892.

Predsednik: Kankowsky s. r.

 Tretje četrtletje bliža se koncu in mnogo prejemuikov „Popotnik-a“ ni še pri nas storilo svoje dolžnosti. To nam pripravlja mnogo neprilik in škoduje podjetju. Opozarjamo torej one, katere zadeva, prav resno, da nam pošljejo vso ostalo naročnino vsaj začetkom prihodnjega meseca.

Upravištvo.

Vsebina. I. Zoriti je treba. (III.) (L. Lavtar.) — II. V. štajerska uč. konferencija. (I.) — III. Slovniske črtice. (M. Herič.) (III.) — IV. Pedagogiški razgled. — V. I. slov. kat. shod v Ljubljani. (Konec) — VI. Slovstvo. (Ocene.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Poziv! — X. Natečaj. — XI.